

Förebild Österrike – Fredsstrategi på gång

I samarbete med många ickestatliga aktörer har två österrikiska fredsorganisationer tagit fram en fredsstrategi. "Vår plan är att fredsstrategin ska finnas och diskuteras när statens nya säkerhetsstrategi kommer att vara ute på remiss", säger Thomas Roithner, en av två författare till fredsstrategin.

Österrikes senaste säkerhetsstrategi antogs 2013. En ny ansågs vara nödvändig på grund av tidstypiska utmaningar som till exempel klimatförändringarna och migrationen. Vår reviderade säkerhetsstrategi ska åter spegla utvecklingen inom området för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), skriver det österrikiska förbundskansliet.

Alliansfria Österrike är tätt omringat av Natoländer. Endast grannlandet Schweiz är alliansfritt. Båda länderna gick dock med i Partnership for Peace (Pfp) 1995. Pfp innebär att de alliansfria ska komma närmare Natos medlemsländer i Europa utan att nödvändigtvis bli Natomedlemmar (Sverige anslöt sig till Pfp 1994).

Thomas Roithner som är fredsforskare vid institutet för Statsvetenskap

vid Wiens universitet skriver på uppdrag av Internationella försoningsalliansen Österrike (Internationaler Versöhnungsbund Österreich) där han är aktiv. Denna internationella organisation – International Fellowship of Reconciliation (IFOR) – bildades 1914 av kristna samfund och finns idag på fyra kontinenter och i över 60 länder.

Försoningsalliansen främjar en pacifistisk utrikes- och inrikespolitik och avvisar strikt deltagandet i krig. "Tänk fred – lev fred! Genom workshops, konferenser, icke-våldsaktioner och mediekampanjer vill vi bidra till att förändra det offentliga samtalet", läser jag på IFOR Österrikes hemsida.

Roithners författarkollega är Fabian Hämmerle som representerar ICAN Austria. Österrike var det första av fyra europeiska länder som godkände FN:s kärnvapenförbud (TPNW).

Fredsstrategin

Fredsstrategin blev klar den 1 december 2023. "Österrikes utrikes- och inrikespolitiska bidrag om hur ett civilt Europa och världen kan gestaltas". Strategins 19 sidor är uppdelade i tre kapitel: Civila tanke- och gestaltningsmönster för säkerhet, en riktlinje för fredsstrategin och freds- och säkerhetspolitiska brännpunkter.

Hur komma vidare med att hantera kriser och konflikter utan våld? Vilka politiska och institutionella åtgärder behövs? Detta handlar fredsstrate-

Foto: Privat

Thomas Roithner, fredsforskare.

gins tredje del om. Till exempel ska kvinnors roll i fredsprocesser främjas och stärkas. En österrikisk stiftelse för freds forskning, freds bildning och konfliktbearbetning måste därför bildas. Österrike bör satsa i hög grad för realiseringen av Parisavtalet och kontrollera rustningen och militären som bidrar till omfattande utsläpp av växthusgaser. Militärsektorn får inte förvärra klimatproblemet, därför måste deras utsläpp framöver begränsas med hjälp av en särskild klimatbalans. Växthusutsläppen minskas med 55 procent, ett förpliktande bidrag till EU:s mål. Publiceringen ska ske med full transparens.

Teknisk hjälporganisation

Även en civilt organiserad teknisk

Foto: 7th Army Training Command/Flickr/CC

Alliansfria Österrike är tätt omringat av Natoländer. Endast grannlandet Schweiz är alliansfritt. Båda länderna gick dock med i Partnership for Peace (Pfp) 1995. På bilden en övning med Tyskland.

hjälporganisation bör inrättas för att förebygga katastrofer, både inrikes och utrikes. För internationellt samarbete (bistånd) ska budgeten höjas omedelbart till 0,7 procent av BNP.

Särskild vikt läggs på internationell säkerhet. 2029 ska Österrike ha byggt upp en första pool med fackfolk, 500 civila hjälparbetare. De ska tjänstgöra inom FN, OSSE, EU och övriga icke-statliga organisationer för internationella hjälpinsatser.

Som Tyskland (sedan 1996) har nu även Österrike byggt upp den så kallade civila fredstjänsten (ZFD), 2020. Civil fredstjänst med utbildade kvinnor och män utförs av civila ("peace professionals") i krisområden under en viss tid. Avgörande är att de är beredda att hantera konflikter på ett icke-våldsmässigt sätt och i samarbete med lokala organisationer. Icke-statliga organisationer – till exempel kyrkor – organiserar och genomför den civila fredstjänsten. Avgörande är att staten bidrar ekonomiskt. Fredsstrategin förordar att minst 50 permanent professionella fredsarbetare ska vara i tjänst till 2029.

Migration och terrorism

Både för långvariga flyktingrörelser och för bekämpning av kriminalitet gäller det att komma åt orsakerna för att kunna åtgärda dem. För flyktingar ska tillgång till arbetsmarknaden underlättas. Ett gemensamt utvecklingsarbete kan minska den ökande terrorismen.

Statens och civilsamhällets arbete behöver ökade ekonomiska resurser för att nedrusta anti-personminor, klustervapen, atomvapen eller andra dödliga autonoma vapensystem.

I samband med nedrustningskonferensen i Genève främjar Österrike initiativ till nedrustningsidéer och framsteg.

Mindre rustning innebär mindre utsläpp av växthusgaser – Österrike föregår med gott exempel för denna strategi, avslutar författarna sin text.

Fredsstrategin har nått en första framgång:

– I början av året publicerade Kronenzeitung, Österrikes mest lästa dagstidning, en omfattande och positiv rapport om fredsstrategin. Samtidigt skickade vi vår text till parlamentarikerna, berättar Thomas Roithner.

Och detta har väckt uppmärksamhet bland politikerna.

Susanne Gerstenberg

Foto: Politikerveckan i Almedalen/Flickr/Creative commons

Överbefälhavare Micael Bydén väckte nyligen stor uppmärksamhet med sitt uttalande om att svenska folket måste mentalt förbereda sig för krig.

Tänk om Micael Bydén i stället hade sagt...

Efter att representanter för försvarsmakten under Folk och försvars dagar i Sälen (januari 2024) låtit förstå att "svenska folket måste mentalt förbereda sig för krig", har reaktionerna varit många. "Man leker inte med ordet krig" kommenterade en korrespondent från finska Yle. Med Finlands historia i minnet vet hon vad hon talar om och vet vilken tyngd och allvar ordet har.

Peter Wallensteen, senior professor i Freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet, säger i en intervju (Upsala Nya Tidning 10/1) "ett sådant uttalande kräver en tydligare förklaring, vad är hotfullt just nu"? Han refererar till den aktuella filmen om Dag Hammarskjöld och "hans styrka att få krigförande parter att prata med varandra för att på det viset kunna förhandla om fred".

Tänk om överbefälhavare Bydén i stället hade sagt "om vårt land utsätts för hot kommer vi att lägga all

vår kunskap och kraft på att undvika väpnad konflikt. Vi kommer att med samtal och diplomati göra allt vad som står i vår makt att skydda Sverige från aggressiva handlingar. Endast i yttersta nödfall och som sista utväg kommer vi att avvärja hotet med militära medel".

Men nu är det en annan tid. Nu går militarismen i armkrok med krigsekonomi världen över. Nu är det bara kallt stål och slå först som gäller, diplomati är inte aktuell. Vår regering vill inte ha några invändningar och slopar verksamhetsbidragen till fredsorganisationer och andra delar av civilsamhället.

Regeringen klarar inte att bemöta denna spretiga, pålästa, envisa hop av fredsaktivister och antimilitarister och svarar med munkavle. Men vi vet för mycket, kan för mycket, vill för mycket för att låta oss tystas. Vi kommer igen, tillsammans är vi starka.

Ingalill Ek